תורה אור

חוץ למקומו פסול ואין בו כרת, חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת, למחר פסול, חזר וחישב בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו פסול ואין בו כרת: ואי שלא במקומו כמקומו דמי האי פסול, פיגול הוא! אמר מר זוטרא זריקה דשריא בשר באכילה מייתא לידי פיגול זריקה דלא שריא בשר באכילה לא מייתא לידי פיגול. א"ל רב אשי למר זוטרא מנא לך הא? א] דכתיב ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו פיגול יהיה (ויקרא ז) מי שפיגולו גרם לו יצא זה שאין פיגולו גרם לו אלא איסור דבר אחר גרם לו. ב] ואי הכי איפסולי נמי לא ליפסל! אמר רב נחמן בר יצחק מידי דהוה אמחשבת הינות ואליבא *דרבי יהודה, ג] ריש לקיש אמר לעולם פסול ממש ושלא במקומו כמקומו דמי ולא קשיא כאן שנתן בשתיקה כאן שנתן באמירה, ד] תנן חישב ליתן את הניתנין למטה למעלה למעלה למטה ה] עד מידי דהוה אמחשבת הינוח ואליבא דרבי יהודה ו] כו' רבי יוחנן אמר אידי ואידי שנתן בשתיקה ושלא במקומו לאו כמקומו דמי והא דאיכא דם הנפש הא דליכא דם הנפש, תנן פסול ואין בו כרת בשלמא לריש לקיש היינו דקתני פסול ואין בו כרת אלא לרבי יוחנן מאי אין בו כרת קשיא, ולשמואל מאי אין בו כרת? ה"ק אם נתן במחשבה פסול ואין בו כרת, ורבי יוחנן, אי שלא במקומו לאו כמקומו דמי ליהוי כי נשפך מן הכלי על הרצפה ויאספנו? סבר לה כמ"ד לא יאספנו. דאמר רב יצחק בר יוסף א"ר יוחנן הכל מודים בניתנין למעלה שנתנן למטה למטה שנתנן למעלה שלא כמצותן לא יאספנו, לא נחלקו אלא בניתנין למעלה שנתנן למטה למטה שנתנן למעלה שרבי *יוסי אומר ז] לא יאספנו ורבי שמעון אומר יאספנו

ומשנתינו

חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת· שהרי קרבו מתיריו דהכי תנן במתני' (לקמן כח:) חוץ למקומו פסול, חוץ לזמנו פיגול שהרי קרבו מתיריו, מהן ח] פיגול מהן שתיקה ואין כאן פסול מחשבה אחרת להוציאו מיד פיגול: **למחר פסול·** אבל אם אותה מחשבה שחישב בעבודה ראשונה ליתן את הניתנין למטה למעלה חישב לזרוק אותה זריקה למחר פסול כדמוקמינן לקמן, מידי דהוה אמחשבת הינוח שהרי שחט ע"מ להניח דמו למחר פסול ורבי יהודה היא דפסיל ליה בפ"ג (לקמן לה:): **חזר וחישב·** בעבודה שניה בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו פסול ואין בו כרת דהא איפסיל ליה במחשבה קמייתא ותו לא חייל עליה פיגול דלא קרבו כל מתיריו: **ואי שלא במקומו·** למזבח כמקומו דמי: **האי פסול·** בתמיה אמאי קרי ליה פסול להאי דחישב ליתן שלא במקומו למחר, פיגול הוא, שהרי חישב בשחיטה ע"מ לזרוק דמו למחר דהיא אכילת מזבח *אלא ט] לאו כמקומו דמי ולא חשיבא אכילה: **זריקה דשריא בשר באכילה כו'·** כגון במקום מתן הדם מייתי לידי פיגול בין שחישב בה ע"מ להקטיר אימורים למחר בין שחישב בשחיטה לזרוק למחר י]: **זריקה דלא שריא בשר באכילה·** יא] אי הוה עביד לה בזמנה כגון זריקה שלא במקומו לא מייתי לידי פיגול בין שחישב בה ע"מ להקטיר אימורים למחר בין שחישב בשחיטה למיעבד הך זריקה למחר לא מייתי לידי פיגול: **פיגול יהיה·** והנפש האוכלת וגו': **מי שפיגולו גורם·** שלא יאכל הוא דקאי "בעונה תשא" יצא בשר שנזרק הדם שלא במקומו דאיסור זריקה שלא במקומו גרם לו שלא יאכל הלכך אין חייבין על פיגולו כרת ונפקא לן מהכא דאי חישב בזריקה שלא במקומו ע"מ לאכול או להקטיר למחר לא הויא מחשבת זריקה לענין פיגול ומינה כי חישב בשחיטה ע"מ לעשות זריקה זו חוץ לזמנו לא הויא מחשבה בזריקה המפגלת: **אי הכי·** דלא הויא זריקה לענין מחשבה, איפסולי נמי לא נפסול: **אמחשבת הינוח·** דהא חשיב מיהא להניחו למחר: **ואליבא דר' יהודה·** לקמן בפ' כל הפסולין (דף לה:) תנן להניח מדמו למחר כשר ור' יהודה פוסל: **ור"ל לקיש אמר כו'·** אמתניתין קאי ופליג אדשמואל: **לעולם פסול ממש·** דלא תני תנא "פסול" אבשר לחודיה אי לא פריש בהדיא ומתני' פסול לגמרי קאמר שאף בעלים לא נתכפרו: **ושלא במקומו כשמואל** סבירא ליה דכמקומו דמי לענין כפרה ולא להתיר באכילה כדדריש ליה שמואל לקרא דלעיל "ואני נתתיו לכם וגו'" ולא קשיא יב] אמתני': **כאן שנתן בשתיקה·** דרשא דקרא דמשמע בעלים נתכפרו כשנתן יג] בשלא במקומו בשתיקה ומתני' דקתני פסול בנתן במחשבת לאכול בשר חוץ לזמנו ואשמעינן דפסול ואין בו כרת דמחשבת זריקה זו מחשבה הוא לפסול דכמקומו דמי ולא לפגל דזריקה דלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול: **תנן כו'·** כל הנך תיובתא דאותבי' יד] לשמואל מותבי' נמי לריש לקיש דהא כוותיה סבירא ליה דשלא במקומו כמקומו דמי: **ורבי יוחנן אמר אידי ואידי·** מתניתין דקתני פסול וליכא תקנתא ומתניתין דכל הפסולים דתני תקנתא שנתן בשתיקה: **בשלמא לריש לקיש·** דאוקי מתני' כשנתן במחשבה איצטריך למיתני אין בו כרת לאשמועינן דאע"ג דחשיב בהך זריקה חוץ לזמנו אינו פיגול וכדאמרן (א) טו] דלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול: **אלא לרבי יוחנן·** דמוקי בשתיקה והאי טז] פסול משום דלא במקומו הוא פשיטא דאין בו כרת קשיא: **ולשמואל מאי אין בו כרת·** דהיאך נמי מוקי לה בשתיקה: **הכי קאמר ואם נתן במחשבה·** דחוץ לזמנו, פסול ואין בו כרת, ואיצטריך לאשמועינן יז] אע"ג דלענין כפרה כמקומו דמי, מחשבת פיגול לא חיילא הואיל ולא שריא בשר באכילה אבל לרבי יוחנן לא מצי לשנויי הכי דכיון דאשמועינן תנא דידן פסול ומשום דשלא במקומו (הוא אלמא) לאו כמקומו דמי' פשיטא דאם נתן במחשבה לא הויא מחשבה דהוי כאילו נתנו על הרצפה דלא קרבו כל מתיריו: **ורבי יוחנן·** כיון דלאו זריקה הוא כלל ניהוי כמי שנשפך מן הכלי על הרצפה ויאספנו ואפי' ליכא דם הנפש אחריתא אמאי פסול יח] יאסוף את זה מן המזבח ויחזור ויתננו במקומו, בשלמא לשמואל ולריש לקיש כיון דזריקה היא לכפרה אידחי ליה מלאספו שהרי כיפר אלא לר' יוחנן יאספנו: **סבר לה·** תנא דמתניתין: **כמ"ד לא יאספנו·** יט] כיון דהגיע למזבח ואע"ג דשלא כהלכתו הוא, קלטיה מזבח לאפוקי מתורת כפרה אחריתי: **הכל מודים בניתנין למעלה שנתנן למטה שלא כמצותן·** כגון במחשבה או בשוגג: **שלא יאספנו·** לחזור וליתנו כמצותו דכיון דניתן במקומו אודא ליה תורת זריקה מיניה: **לא נחלקו·** הנך תנאי דבעינן למימר כ] שרבי יוסי אומר לא יאספנו ואף על גב דלאו כמקומו דמי: **ורבי שמעון אומר כו'·** וע"כ ליכא למימר דטעמא

ואי שלא במקומו כמקומו דמי כו'· תימה ואי לאו כמקומו דמי לאלתר אמאי כשר וי"ל דהוה מצי למימר וליטעמיך והשתא ניחא הא דקאמר לקמן בסוף כל הפסולין (דף לו.) ר' יהודה לטעמיה דקאמר שלא במקומו כמקומו דמי ופירש שם בקונטרס דשמעינן ליה כא] *דהכא בברייתא דמוקמינן כוותיה בשמעתין (תוספות) ומנא ליה לקמן דר' יהודה סובר כן בעלמא דקאמר ר' יהודה לטעמיה אי *ברייתא דשמעתין דלמא סוברת דלאו כמקומו דמי אלא דסמיך אהא דקתני לאלתר כשר א"כ על כרחין כמקומו דמי וסיפא דלמחר פסולה אתיא כרבי יהודה כמו מחשבת היטח (ע"כ): **יצא** זה שאין פיגולו גרם לו· וא"ת אמאי איצטריך לקמן (דף כט:) לא יחשב לומר שמחשבות מוציאות זו מזו תיפוק ליה מהכא מי שפיגולו גרם לו יצא זה שאין פיגולו גרם לו כב] ועוד קשה לרבא דמסיק בסוף פ"ק דמנחות (דף יב:) לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר קומץ עליהן וקיי"ל דאותן שירים אסורים באכילה *דמהניא להו הקטרה למקבעינהו בפיגול ולאפוקי מידי מעילה וי"ל דהא דמיתסר באכילה אין מחמת כג] מיעוט ההקטרה של קומץ הלכך לא ממעטי ליה מאם האכל יאכל כד] מי שפיגולו גרם לו משמע דאי לא האי המחשבה הוי הזריקה מעלייתא ומשתריא בשר יצא זה שאין פיגולו גרם לו דאפי' לא הוי המחשבה לא הויא זריקה מעלייתא דהא לא שריא בשר *באכילה (תוספות) וי"ל דמי שפיגולו גרם לו משמע באותה עבודה עצמה דאי לא הויא מחשבה הויא הזריקה מעלייתא ומשתריא בשר באכילה יצא זה שנתן למטה למעלה שאין פיגולו גרם לו ואפילו לא הויא המחשבה לא הויא זה זריקה מעלייתא דהא לא שרייא בשר באכילה אבל אם שחט חטאת שלא לשמה או במחשבת חוץ למקומו והדם קיבל או זרק חוץ לזמנו סד"א ליהוי פיגול ובכרת דכיון דבאותה עבודה דפיגול ליכא מחשבה אחרת קמ"ל לא יחשב אי נמי אימא הני מילי כי נפסל תחלה לא הדר תו מיקבע בפיגול בעבודה שאחריה אבל כי נקבע בפיגול בעבודה כה] אחת ובעבודה שניה שאחריה חשב שלא במקומו לא פקע שם כרת מיניה קמ"ל לא יחשב וקשה לר' יהודה דאזיל בתר מחשבה שקדמה כדתנן בפירקין כו] ולאלתר דכשר במסקנא אתיא כרבי יהודה דסבר שלא במקומו כמקומו דמי ותימה כיון דמחשבה כמעשה לרבי יהודה *א"כ לאלתר כשר הייט בעלים נתכפרו אבל בשר פסול כדאמר שמואל לעיל וא"כ חזר וחישב חוץ לזמנו בעבודה שניה אמאי פיגול להתחייב כרת הא זריקה דלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול כמו בסיפא למחר פסול ולא פיגול מהאי טעמא ונראה כז] דר' יהודה לא עביד מחשבה כמעשה אלא היכא דבמעשה פסול גמור ולא נתכפרו בעלים ואם כן לאלתר כשר הייט כשר גמור ושריא בשר באכילה דאי לאו הכי ליפלוג בניתנין למעלה למטה שיהא פסול בשר באכילה כמו במעשה· ברוך ע"כ: **אלא** דבר אחר גרם לו· והקשה ה"ר חיים מידי דבר אחר כתיב כדאמר בבבא קמא (דף כה:) מי שקרווי גרם לו יצא זה שאין קרווי גרם לו אלא דבר אחר גרם לו ופריך מידי דבר אחר כתיב וי"ל דסמיך אקרא דלא יחשב לא יערב בו מחשבות אחרות אע"ג דלריכי תרווייהו מ"מ סברא הוא שדבר אחר *יגרום לו כח] [פיסול להפקיע מידי פיגול] כיון דאשכחן מחשבות שמוציאים זו את זו אי נמי קרא יתירא קדריש הכא והא דאמר פרק גיד הנשה (חולין קא.) מי שגידו אסור ובשרו מותר יצא זה שגידו ובשרו אסור לא דמיא להכא: **וריש** לקיש אמר כו'· אע"ג דלריש לקיש לריכי לשנויי כדרבא ובפ"ק דמנחות (דף ה:) משמע דלא סבר ליה כוותיה בדבר הראוי לעבודה מ"מ באיך סבר ליה כוותיה שפיר: לאו

קה א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה ה:

קו ב ג מיי' שם הל' ו:

נ"ל הכי

נ"א מברייתא נ"ק

ומהניא נ"ק

נ"א באכילה ומי שפיגולו כו' כנ"ל והשאר נמחק נ"ק

יש מהספרים הגירסא מרי"י לר"ש ורש"ק מקיים הגירסא

[לקמן לו.]

ר"א אלא לאו דלאו כמקומו כו'

[לקמן לה:]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בשלמא וכו' וכדאמרן זריקה דלא שריא:

שיטה מקובצת

א] הא א"ל דכתיב: ב] אי הכי איפסולי כו' תימה מאי אפרת בשלמא איכא הכא הא אפילו אי אמרינן לאו כמקומו דמי קשיא אמאי למחר פסול אי לאו משום מחשבת הינוח ותירץ השר מקוצי דה"ק אי אמרת בשלמא לאו כמקומו דמי ניחא דלמחר פסול משום מחשבת הינוח משום דליכא אכילת מזבח אבל השתא דאמרינן כמקומו דמי והוי שפיר אכילת מזבח ומ"מ גלי קרא אם האכל יאכל דליכא פיגול אם כן יש לנו לומר דמעטיה קרא לגמרי דאף מחשבת הינוח לא הוי כיון דלאו במקומו הוא דחישב ומשני דלהכי לא מהני קרא להוציאו ממחשבת הינוח' תו"ח: ג] ר"ל (אומר) [אמר לעולם] פסול ממש' כלומר הא מתני' דקתני פסול פסול לגמרי משמע אף לענין שלא נתכפרו בעלים ושלא במקומו כמקומו דמי ודרשינן שפיר כיון שהגיע דם לאויר המזבח נתכפרו הבעלים ולא קשיא מן המקרא דמשמע כמקומו דמי ובמתני' אמרינן פסול ממש דמתני' מיירי (במחשבת) [במחשבה] שנתן (במחשבת) [במחשבה] לאכול בשר חוץ לזמנו והויא מחשבה לפסול דכמקומו דמי והלכך הוי פסול לגמרי ומ"מ אין בו כרת דזריקה דלא שריא בשר באכילה לא מייתא לידי פיגול ואפ"ה פסול מידי דהוה אמחשבת הינוח כך שיטת הקונטרס והא דנקט לאכול בשר חוץ לזמנו לא דק דהא אם הניח הבשר עד למחר לא מיפסלא קרבן ומחשבה בדם לא מצינן למימר דהא כיון דכמקומו דמי לא מיפסל אם הניח שאר הדם למחר ולא מצי למיתקפא) מחשבת אימורין עד למחר דפסול מיהא מדרבנן הוא ואומר רבינו פרץ דאיכא לאוקמי בחשב ע"מ לשפוך שירים למחר ואע"ג דשירים לא מעכבי מ"מ איכא למימר (איכא) דגזרינן אטו להניח דם: ד] באמירה במחשבה תנן הניתנין והשאר נמחק: ה] למטה כו' עד ס"א כל הני תיובתא ושנינן כדשנינן: ו] תיובת כו' נמחק: ז] שר' יוסי אומר יאספנו ור"ש אומר לא יאספנו: ח] מהן בפיגול ומהן בשתיקה: ט] אלא ש"מ לאו: י] למחר דזריקה דשריא בשר באכילה אי הוי עביד לה בזומנה מייתי לידי פיגול הס"ד: יא] כי עביד כו'

שיטה מקובצת

ותיבות אי הוה ל"ש תמחק: יב] ולא קשיא קרא: יג] כשנתן שלא במקומו כו' בנתן הניתנין למעלה למטה במחשבת: יד] דאותבינן לעיל: טו] כדאמרן דכיון: טז] והאי דתני פסול: יז] לאשמועינן דאע"ג: יח] יאסף מן המזבח: יט] לא יאספנו דכיון: כ] למימר קמן הס"ד ומה"ד אלא שר' יוסי אומר יאספנו ור"ש אומר לא יאספנו ותיבות ור"ש אומר כו' נמחק: כא] ליה בברייתא דהכא: כב] לו לישן הר"פ וי"ל דאילא כתיב לא יחשב [הו"א] במחשבה בעלמא לא ואי כתיב לא יחשב הו"אכ) דוקא התם [הוא דאינו פסול] לגמרי [שפיר] מכפר אבל הכא דפסול לגמרי (שיכפר) אימא לא [יכפר] קמ"ל: כג] מחמת גריעות הזריקה ולא מחמת גריעות ההקטרה: כד] דמי שפיגולו: כה] בעבודה ראשונה ובעבודה: כו] כדתנן בפרקין הס"ד ומה"ד לאלתר כשר והוא דבור בפני עצמו ושייך לדף כו ע"ב: כז] ונראה לי: כח] לו פיסול להפקיע מידי פיגול ואין זה אלא גילוי מילתא בעלמא דכיון דאשכחן:

א) אולי צ"ל ולא מצי למנקט כך במחשב באימורין דהא כרת באימורין עד למחר פסול דרבנן מיהא הוי ועי' היטב בתוספות לקמן (דף לו) ד"ה שיאכלהו · ב) אולי צ"ל דוקא התם דפסול לגמרי שפיר מוציא מידי פיגול אבל הכא דאינו פסול לגמרי דהא מכפר אימא דאינו מוציא מידי פיגול קמ"ל:

מבנה

סימן זה סביב ר"ל לקיש בא להבליט מחלוקת כפולה:

1- ר"ל חולק על שמואל כבאיתא בגמ'

2- מח' ר"ל ור' יוחנן

*ב' מקורות אלו דברו על זריקה על ידי פסול

נושא/מבנה

דוות בענין דם שניתן שלא במקומו האם יש לאוספו ולתתו במקום הראוי

"הכל מודים..."

"לא נחלקו אלא ב..."

*סימנים שלנו מבוססים על רש"י